

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การส่งผ่านราคาระหว่างตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยในภาคเหนือ ของประเทศไทย	
ชื่อผู้เขียน	นายสมลาภ ตั้งจิระโชติ	
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	อ.ดร.กมล งามสมสุข อ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ รศ.ดร.อารี วิบูลย์พงศ์	ประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการ

บทคัดย่อ

ลำไยเป็นผลไม้ของภาคเหนือที่มีความสำคัญในการส่งออกเป็นอย่างมากโดยมีการส่งออกทั้งในรูปผลิตภัณฑ์ลำไยสด ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้ง และผลิตภัณฑ์ลำไยกระป๋อง ในปีใดที่ผลผลิตลำไยสดมีปริมาณมากก็จะประสบปัญหาเรื่องราคาตกต่ำในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวจึงทำให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ต้องทำการช่วยเหลือโดยการออกมาตรการต่างๆ แต่ผลของมาตรการเหล่านี้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบลักษณะความสัมพันธ์ทางกายภาพระหว่างตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยและพฤติกรรมกรรมการส่งผ่านราคาระหว่างตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยชนิด ซึ่งแบ่งด้วยรูปลักษณะและเขตพื้นที่การจำหน่ายออกเป็น 7 ตลาดผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ตลาดลำไยสดระดับสวน ตลาดขายส่งลำไยสดที่เชียงใหม่ ตลาดขายส่งลำไยอบแห้งที่เชียงใหม่ ตลาดขายส่งลำไยสดที่กรุงเทพฯ ตลาด ลำไยสดส่งออกที่กรุงเทพฯ ตลาดลำไยอบแห้งส่งออกที่กรุงเทพฯ และตลาดลำไยกระป๋องส่งออกที่กรุงเทพฯ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยข้อมูลรายปีคือข้อมูลด้านราคาระหว่าง พ.ศ. 2533 ถึง 2543 จากหน่วยงานราชการต่างๆ ข้อมูลปฐมภูมิอันได้แก่ ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดในธุรกิจลำไยได้จากการสอบถามผู้ค้าลำไยในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การส่งผ่านราคาด้วยวิธี cointegration และ error correction mechanism (ECM)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ทางกายภาพระหว่างตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยต่างๆ ในด้านการเคลื่อนย้ายลำไยพบว่า ผลิตภัณฑ์ลำไยมีการเคลื่อนย้ายจากตลาดลำไยสดระดับสวนไปยังตลาดขายส่งทั้งที่เชียงใหม่และกรุงเทพฯ และตลาดส่งออกที่กรุงเทพฯ (ผ่านท่าเรือคลองเตยหรือที่ท่าเรือที่

แหลมฉบัง) ในทิศทางเดียว อย่างไรก็ตามลำไยสดและอบแห้งบางส่วนก็สามารถส่งออกไปยังประเทศจีนโดยผ่านทางท่าเรือเชียงแสนของจังหวัดเชียงรายหรือขนส่งลำไยสดโดยจากตลาดขายส่งที่จังหวัดเชียงใหม่ไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์โดยตรง ส่วนการเคลื่อนย้ายด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับราคาและปริมาณการซื้อขายจะมีทิศทางตรงกันข้ามกับการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ลำไย โดยข้อมูลข่าวสารการตลาดจะเคลื่อนย้ายจากผู้ค้าส่งออกไปยังผู้ค้าขายส่งที่กรุงเทพฯ ผู้ค้าขายส่งที่เชียงใหม่ และผู้ค้าในระดับสวนตามลำดับ อย่างไรก็ตามผู้ค้าส่งที่เชียงใหม่บางรายซึ่งเป็นผู้ส่งออกโดยตรงด้วยก็จะเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารการตลาดแก่ผู้ค้าในระดับรองลงไปหรือให้ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ค้าขายส่งและผู้ค้าส่งออกที่กรุงเทพฯ ด้วย

ในด้านการส่งผ่านราคาระหว่างตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยในช่วงก่อนปี 2544 พบว่าตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยทุกตลาดที่ทำการศึกษามีการส่งผ่านราคาระหว่างกัน ยกเว้นตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งส่งออกที่กรุงเทพฯ ไม่มีการส่งผ่านราคากับตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยใดๆ เลย ส่วนใหญ่การส่งผ่านราคาในตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยยังไม่มีประสิทธิภาพ ยกเว้นการส่งผ่านราคาซึ่งกันและกันของตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยสดที่ระดับสวนกับตลาดขายส่งผลิตภัณฑ์ลำไยสดที่เชียงใหม่ และการส่งผ่านราคาของตลาดขายส่งผลิตภัณฑ์ลำไยสดที่กรุงเทพฯ และตลาดลำไยสดส่งออกที่กรุงเทพฯ มายังตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยสดขายส่งที่เชียงใหม่และตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยสดที่ระดับสวนซึ่งการส่งผ่านราคาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความเสี่ยงเนื่องจากความผันผวนของราคาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาในตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยต่างๆ โดยความเสี่ยงของราคาในตลาดขายส่งที่เชียงใหม่ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาในตลาดลำไยกระป๋องส่งออกที่กรุงเทพฯ และตลาดขายส่งลำไยอบแห้งที่เชียงใหม่ และนอกจากนั้นความเสี่ยงราคาของผลิตภัณฑ์ลำไยสดส่งออกที่กรุงเทพฯ เกรดเอียงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาผลิตภัณฑ์ลำไยสดที่ระดับสวนเกรดเอด้วย

ผลจากการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการจัดการในตลาดส่งออกทั้งด้านผลิตภัณฑ์ลำไยสดและลำไยอบแห้งให้สามารถส่งออกได้มากขึ้นและได้ราคาสูงขึ้นจะส่งผลให้ราคาลำไยสดหน้าสวนสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องแทรกแซงราคาในตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยก็ควรที่จะแทรกแซงราคาในตลาดผลิตภัณฑ์ลำไยสดระดับสวนโดยตรงซึ่งจะส่งผลให้ราคาสินค้าลำไยสดหน้าสวนสูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Thesis Title	Price Transmission Among Longan Product Markets in Northern Thailand	
Author	Mr. Somlap Tunkjirachot	
M.S.	Agricultural Economics	
Examining Committee	Lect. Dr. Kamol Ngamsomsuke	Chairman
	Lect. Dr. Songsak Sriboonchitta	Member
	Assoc. Prof. Dr. Aree Wiboonpongse	Member

ABSTRACT

Longan (*Euphoria longana*) is an important export fruit of Northern Thailand which comprises of fresh, dried and canned products. In the high production years, the price will be very low during its harvesting season. The government by the Farm Policy and Assistant Measurements Committee had to launch various supporting projects to help the growers but the results were not very successful.

This study aims to find out the physical relationship between longan product markets and their price transmissions among them. Seven product markets are defined by product type and sale area. They are fresh longan market at the farm level, fresh longan wholesales market at Chiang Mai, dried longan wholesale market at Chiang Mai, fresh longan wholesales market at Bangkok, fresh longan exporting market at Bangkok, dried longan exporting market at Bangkok and canned longan exporting market at Bangkok.

Data used in this study comprised of primary and secondary sources. The primary data of production and marketing in logan business were collected by interviewing longan businessmen in Chaing Mai and Lumphun province. The secondary data of longan product prices in 1990 to 2000 were collected from related government and nongovernment. The analysis of data was divided into 2 sections. The physical relationships among longan product markets were

described by descriptive analysis while the price transmissions were analyzed by cointegration and error correction mechanism (ECM) techniques.

The result on the physical relationship among various product markets in the products' mobility aspect showed that longan products has been moved forward from the farm level market to the wholesale markets at both Chiang Mai and Bangkok as well as the exports market at Bangkok (through the Klongtoey Port or the Laem Chabang Port). However, some part of the fresh and dried longan could also export to China via the Chiang Saen Port in Chiang Rai. Additionally, fresh longan from the Chiang Mai's wholesale market could also move directly to Malaysia and Singapore. The dissemination of information on marketing prices as well as selling and buying quantities were oppositely flew to the products mobility. The marketing information flew from the exporters to the wholesalers in Bangkok, the wholesalers in Chiang Mai and the growers at farm level respectively. Nevertheless, some wholesalers in Chiang Mai whom were also direct exporters would also disseminate marketing information to their next lower levels or to the wholesalers in Chiang Mai and Bangkok.

As the price transmission among various product markets before the year 2001, it was found that there were appearances of price transmission in every pair of longan product markets, with the exception of dried longan exporting market at Bangkok. The majority of price transmissions in longan product markets were in efficiency. Exceptionally, forward and backward the price transmissions of the fresh longan product between farm and wholesales market at Chiang Mai was found efficient. The backward price transmission from fresh longan exporting market at Bangkok and fresh longan wholesales market at Bangkok to fresh longan wholesales market at Chiang Mai and the fresh longan product at farm were statistically efficient.

The risk form uncertain of price had little influence to the price of longan product market. The risk form price uncertainty of fresh longan wholesales product market at Chiang Mai was the one factor to influence to the price canned longan exporting market at Bangkok and the dried longan exporting market at Bangkok. The risk form price uncertainty of longan product exporting at Bangkok grade A was the one factor to influence to settle the price the fresh longan product grade A too.

The above findings imply that the export management of fresh and dried longan in exporting markets those resulted in increasing of export volume and prices would efficiently

induce longan farm gate price to increase. If, therefore if it is necessary for the government to effectively and efficiently intervene the prices of longan products, it should make directly at fresh longan market at the farm level.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	146
ภาคผนวก ฉ แบบจำลอง ECM ที่ระดับ Autoregressive ต่างๆ	211
ประวัติผู้เขียน	215